

Luuk van Middelaar

China, Ruslands grote broer – met welk gevolg?

Eenkele uren na de Oekraïne-invasie vroeg een geschokte Russische oligarch een verklaring aan Sergej Lavrov, Poetins trouwe buitenlandminister. Deze moest elk antwoord schuldig blijven: ook hij was erbuiten gehouden. Maar hoe kon de president een invasie plannen zonder zijn naaste garde te informeren? „Poetin heeft nog drie adviseurs”, zei Lavrov volgens de oligarch: „Ivan de Verschrikkelijke, Peter de Grote en Catharina de Grote.”

In dit licht is het welkom dat de eenzame man in het Kremlin nog af en toe hoog buitenlands bezoek krijgt. De Chinese president Xi, deze week drie dagen te gast, is zo'n gezaghebbend tijdgenoot: een man die ook zelf in historische termen denkt en om wiens woorden Poetin niet heen kan. Het rode tapijt ging uit.

Met dit bezoek laat de Russische president zijn volk zien dat het ondanks de oorlog niet geïsoleerd is en het respect van een machtig bond-

woord op Joe Bidens bezoek aan Zelensky in Kyiv, een maand geleden.

Binnen het westerse blok staan de VS in Europa sterker dan sinds lange tijd. De transatlantische band voelt, anders dan in de Trumpjaren, opnieuw als waardengemeenschap aan. De NAVO maakt de dienst uit van de Atlantische Oceaan tot aan de rivier Dnjepr. De Amerikaanse defensie-industrie draait op volle toeren. Ook de toegenomen Amerikaanse gasexport vanwege het wegvallen van de Russische concurrent na sancties en opgeblazen pijpleidingen biedt een bonus.

China van zijn kant toont onmiskenbaar dat het Ruslands grote broer is. Dankzij westerse sancties trekt het Rusland op een koopje in zijn economische sfeer. Met anti-Amerikaanse retoriek ten gunste van vredesonderhandelingen positioneert het zich als leider van het 'Mondiale Zuiden'. Heel geloofwaardig hoeft Xi's vredesplan daartoe niet te zijn, aangezien Biden nog veel dieper in het conflict zit.

Tegelijk delen Biden en Xi een terughoudendheid in de acute strijd. Beiden willen er niet dieper in worden gezogen. Voor Xi, sinds de invasie zorgvuldig manoeuvrerend, hangt het op de kwestie van wapenleveranties aan Rusland. Die zouden Poetin een dienst bewijzen, maar ook de economische relaties met Europa en de VS ernstig onder druk zetten. Die prijs wil China's leider (nog) niet betalen.

Bidens prudentie heeft een andere grond. Hoewel zijn collega Zelensky niets liever wil dan directe militaire NAVO-steun – uitgaand boven wapenleveranties en inlichtingenhulp –, houdt de Amerikaanse president dit telkens tegen, ondanks haviken in eigen land. Bidens grondlijn blijft: géén Amerikaanse soldaten het terrein op; géén risico op nucleaire escalatie en een Derde Wereldoorlog. Daarin verschilt hij weinig van de in Engelstalige media als *appeaser* weggezette Duitse bondskanselier Scholz.

Voor Xi is Oekraïne een zijtoneel: hoofdtonel is de krachtmeting tussen China en de VS

genoot heeft. Gebroederlijk manifesteren Rusland en China zich als tegenstrevers van een door de Verenigde Staten en het Westen gedomineerde internationale orde.

In de Chinese partijkrant *People's Daily* benadrukte de Rus de gedeelde belangen bij het weerstreven van Amerika's hegemonie. Van zijn kant zei Xi Jinping onlangs ongekend scherp: „Westerse landen, geleid door de VS, implementeren een alomvattende insluiting, omcirkeling en terneerdrukking, hetgeen ernstige uitdagingen voor ons land brengt.” Via het ASML-exportverbod draagt ook Nederland eraan bij.

Voor Xi Jinping is het in Moskou een evenwichtsoefening. Enerzijds wil hij Poetin niet laten vallen in diens conflict met het Westen. Anderzijds wil hij zich in de Oekraïne-oorlog opstellen als potentieel bemiddelaar; mogelijk spreekt hij binnenkort telefonisch met president Zelensky. Deze doelen, ogenschijnlijk tegenstrijdig, zijn prima te rijmen als we uitzoomen van de toestand in de Donbas. Voor Xi is Oekraïne/Rusland een zijtoneel: hoofdtonel is de krachtmeting tussen China en de VS.

Na één jaar oorlog zijn Washington en Beijing de grote strategische winnaars. Het conflict versnelt de mondiale bipolaire blokvorming. Xi's reis naar Moskou is ook een ant-

opgeteld betekenen al deze wereldwijd op elkaar inwerkende krachten slecht nieuws voor de Oekraïners – in Oekraïne, in de door Rusland bezette gebieden en voor hen aan de frontlijn. De verstandige afweging van Biden geen NAVO-troepen te sturen maakt dat de Oekraïners wel kunnen standhouden maar de bezette gebieden niet kunnen bevrijden. De helpende hand die Xi hem toereikt maakt dat Poetin niet zal vallen.

Een bloedige patstelling is de waarschijnlijkste uitkomst.